

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292. Ефективна економіка. 2022. № 11.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2022.11.24>

УДК 330.65; 339.9

Ю. О. Кахович,

*к. е. н., доцент кафедри менеджменту зовнішньоекономічної діяльності,
Університет митної справи та фінансів*

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-3016-8096>

О. О. Кахович,

*к. держ. упр., доцент кафедри міжнародної економіки та публічного
управління і адміністрування, Придніпровська державна академія
будівництва та архітектури*

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-2100-1232>

БЕЗПЕРЕРВНИЙ ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ЯК ОСНОВНИЙ НАПРЯМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗРОСТАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Yu. Kakhovych,

*PhD in Economics, Associate Professor of the Department of Management of
Foreign Economic Activity, University of Customs and Finance*

O. Kakhovych,

*PhD in Public Administration, Associate Professor of the Department of
International Economics and Public Administration, Prydniprovsk State Academy
of Civil Engineering and Architecture*

CONTINUOUS INNOVATIVE DEVELOPMENT AS THE MAIN DIRECTION OF ENSURING THE DEVELOPMENT OF THE NATIONAL ECONOMY OF UKRAINE IN GLOBALIZATION'S CONDITIONS

У статті досліджено особливості формування безперервного інноваційного розвитку держави в сучасних умовах світового господарства, основними векторами розвитку якого є процеси інтеграції та глобалізації. Процеси глобалізації вимагають від національних економік високого рівня конкурентоспроможності. Вирішення цього питання для економіки України є безспірно важливим, так як розвиток національної економіки орієнтується на розвинуті країни світу. Виокремлено основні проблеми та перспективи розвитку глобалізації. Проведено аналіз впровадження інноваційного розвитку на основі аналізу найбільш вагомих показників інтеграції країни в міжнародний економічний простір – індексу глобалізації та рівня економічної свободи. Проаналізовано динаміку науково-технічної діяльності підприємств України та визначено основні причини такої динаміки. Обґрунтовано необхідність державного регулювання інноваційної діяльності. Доведено необхідність орієнтації соціально-економічної системи з покладенням в основу безперервного інноваційного розвитку економіки в сучасних умовах.

The article examines the peculiarities of the formation of continuous innovative development of the state in modern conditions of the world economy, the main vectors of which are the processes of integration and globalization. Globalization processes require a high level of competitiveness from national economies. Solving this issue is important for the economy of Ukraine, as the development of the national economy is oriented towards the developed countries of the world. On the basis of the analysis, it was found that modern researchers define globalization as a process or a set of processes of social development on a global scale, and the effects caused by them become important for the life of all mankind. The conducted analysis makes it possible to focus attention on the fact that the present time is experiencing a stage of multifaceted globalization. Analyzing the works of scientists, conflict situations brought about by globalization were identified regarding: the distribution of the results of globalization; political instability; significant economic dependence and others. It was revealed that, in contrast to the negative consequences of globalization, researchers cite positive

consequences, in particular, the development of science and the practical application of the laws discovered by it, the industrialization and informatization of society. Although the main directions of its manifestation and influence are: economy, politics and culture. An analysis of the implementation of innovative development was carried out based on the analysis of the most significant indicators of the country's integration into the international economic space - the globalization index and the level of economic freedom. The dynamics of scientific and technical activity of Ukrainian enterprises were analyzed and the main reasons for such dynamics were determined. The need for state regulation of innovative activity is substantiated. The necessity of orientation of the socio-economic system with the foundation of continuous innovative development of the economy in modern conditions is proven.

Ключові слова: *інноваційна система, інноваційний розвиток, інноваційна політика, глобалізація, технологічний устрій, державне управління.*

Keywords : *innovative system, innovative development, innovative policy, globalization, technological structure, Public Administration.*

Постановка проблеми. Глобалізація сьогодні торкається майже всіх сфер людської діяльності, кількість і характер викликаних нею факторів і взаємозв'язків впливають на процеси життєдіяльності всього людства. Процеси глобалізації вимагають від розвитку світового господарства високого рівня конкурентоспроможності суб'єктів господарювання. Важливість вирішення цього питання для економіки України є вкрай необхідним, так як вектором розвитку національної економіки є орієнтація на європейські економіки. Україна прагне досягти високого рівня розвитку серед інших держав у процесах світового господарства. Боротьба за досягнення гідного місця в системі світового господарства потребує багато зусиль. Економіка України вимагає перезапуску її соціально-економічної системи. Вектори розвитку і відбудови економіки України потребують

значних інновацій. Без використання інновацій перезапуск і розвиток держави неможливий, за таких умов економіка не спроможна піднятися на вищий рівень. Механізм структурної трансформації економіки повинен враховувати вищу точку розвитку, тобто прийняти за основу високий технологічний рівень виробництва і організації виробничих відносин, а також стати фактором підвищення конкурентоспроможності економіки на всіх рівнях її функціонування. До створення і реалізації стратегії економічного розвитку, необхідно включити безперервний інноваційний процес. Основою безперервного інноваційного розвитку має стати створення умов для організації і функціонування високих технологічних устроїв, що стануть його фундаментом і забезпечуватимуть подальший розвиток економіки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Досліджуючи розвиток глобалізації, можна стверджувати, що сьогодні світ розвивається в умовах багатоаспектної глобалізації, хоча основними напрямками її прояву і впливу виступають три основні сфери: економіка, політика і культура [1]. Питання розвитку глобалізації глибоко досліджуються в працях науковців, хоча думки вчених щодо поняття, проблем, переваг, необхідності та прискорення процесів глобалізації розходяться. У науковий обіг це поняття вперше ввели Дж. Маклін і Т. Левіт [2]. Дж. Маклін у загальних рисах описав процес, що почав розгортатися у 70-х роках XX ст., але констатував увагу саме на економічному аспекті глобалізації. Т. Левіт у своїй науковій роботі «Глобалізація ринків, конвергенція світових ринків глобальними фірмами» визначив роль транснаціональних корпорацій як носіїв глобалізації.

Сучасні дослідники визначають глобалізацію як процес або сукупність процесів суспільного розвитку світового масштабу, коли кількість і характер викликаних ними впливів та взаємозв'язків набувають значення для життя всього людства. Наслідки глобалізації неоднозначні. В-першу чергу, насторожують негативні наслідки глобалізації, які призводять до конфліктів в основних сферах держави та міждержавних відносинах. Конфліктний

характер, якого набуває глобалізація, останнім часом занепокоїв, як державних управлінців, так і менеджерів комерційних компаній багатьох країн світу.

Значною мірою непокоять вчених і політиків конфліктні ситуації, що несе глобалізація з приводу розподілу позитивних результатів від глобалізації; політичної нестабільності; значної економічної залежності інших країн; розповсюдження бідності; руйнування культури та стану навколишнього середовища; прискорення та поширення економічних та фінансових криз в глобальній економіці; посилення етнічних конфліктів [3].

На противагу негативним наслідкам глобалізації дослідники приводять позитивні наслідки, зокрема, розвиток науки та практичне застосування відкритих нею законів, індустріалізацію і інформатизацію суспільства, що мають тенденцію продовження їх життєвого циклу в міжнародній економіці. Спочатку їх розвиток здійснюється у розвинутих країнах, а потім розповсюджується по всьому світу в залежності від стадії ЖЦТ за допомогою дії ринкових принципів самоорганізації та самоуправління. Таким чином, до позитивних наслідків глобалізації відносять прискорення науково-технічного прогресу, окрім цього здійснюється міжнародний поділ праці, що дає змогу швидко розповсюджувати нововведення у різних країнах світу.

Глобалізація виступає прискорювачем у розвитку ідей, свободи мислення, свободи вибору, що обумовлені міжнародним рухом товарів, капіталу та робочої сили[3].

Нові завдання, які зумовлюють процеси глобалізації для національної економіки, безсумнівно потрібно досліджувати на науковому рівні. На особливу увагу заслуговує структурна трансформація національної економіки, яка б відповідала сучасним вимогам інноваційного розвитку. Дослідження впливу структури економіки на її ефективність мають місце у наукових працях Кондратьєва М., Гейця В., С. Жадько.

Проблеми безперервного інноваційного розвитку, як необхідної складової у трансформації економіки відповідно до сучасних вимог глобалізації, потребують подальших розробок.

Метою статті є дослідження проблем впровадження безперервного інноваційного розвитку економіки України, викликаних необхідністю структурних зрушень соціально-економічних процесів в умовах глобалізації.

Виклад основного матеріалу. Серед найбільш вагомих показників інтеграції країни до міжнародного економічного простору є індекси глобалізації та рівня економічної свободи. Індекс глобалізації (англ. KOF Globalisation Index) розроблений Швейцарським економічним інститутом при Федеральній вищій технічній школі Цюриха, який дозволяє визначити рівень глобалізації країн світу у економічному, політичному та соціальному вимірі. Індекс щорічно визначається рейтинговими компаніями A.T.Kearney спільно з журналом Foreign Policy та Швейцарським інститутом дослідження бізнес-циклів (KOF). Індекс рівня глобалізації країн світу (KOF Index of Globalization) розроблений у 2002 році. Індекс позиціонується як комбінований показник, який дозволяє оцінити масштаб інтеграції тієї чи іншої країни у світовий простір та порівняти різні країни щодо його компонентів [4]. Автори даного проекту визначають глобалізацію як процес, що руйнує національні кордони, інтегрує національні економіки, культури, технології та управління, а також виробляє складні відносини та взаємозв'язки, опосередковані через різноманітні потоки, що включають людей, капітали, ідеї тощо. За методикою Швейцарського інституту всі країни, що аналізуються в рамках Індексу, оцінюються за 24 показниками глобалізації, які об'єднані в три основні групи: економічні; соціальні; політичні.

Україна в 2020 році за Індексом рівня глобалізації посіла 44 місце, останнє місце займають Сомалі – 96 місце. Перше місце займає Швейцарія.

Таблиця 1. Індекс рівня глобалізації 2020 [5].

Рейтинг	Країна	Індекс
1	Швейцарія	90.79
2	Нідерланди	90.68
3	Бельгія	90.46
4	Швеція	89.44
5	Великобританія	89.39
6	Германія	88.83
7	Австрія	88.56
44	Україна	74.95
96	Сомалі	30.16

Оцінка за індексом економічної свободи України становить 54,1, що робить її економіку 130-ю найвільнішою в Індексі 2022 року. Україна посідає 44 місце серед 45 країн європейського регіону, а її загальний бал нижчий від середнього регіонального та світового показників.

Україна в 2017 році завдяки збільшенню свободи праці та монетарної свободи зафіксувала вражаючий загальний приріст економічної свободи на 6,0 балів, але все ще перебувала в середньому рядку «Переважно невольних» країн. Фіскальний стан є певною мірою позитивним, але свобода інвестицій, фінансова свобода та верховенство права демонструють слабкі сторони. Станом на 1 грудня 2021 року у зв'язку з пандемією COVID-19 в Україні було пов'язано 91 860 смертей, а реакція уряду на кризу посідає 40 місце серед країн, включених до цього Індeksu, за рівнем її жорсткості. П'ять років тому українська економіка починала зростати, але в 2019 році зростання сповільнилося, а в 2020 році економіка зазнала суттєвого спаду на 4,2 відсотки [6].

Для досягнення високої точки розвитку і переходу до групи країн з високорозвиненою економікою механізм структурної трансформації економіки повинен враховувати безперервний інноваційний процес розвитку всієї економічної системи. Для цього необхідно розуміти складові цього процесу. Модель інноваційного процесу поєднує дві взаємопов'язаних складові: перша – забезпечує технологічний процес, який створює і

реалізовує інноваційний товар; друга – створює основні групи факторів: економічні, соціальні і політичні, що забезпечують можливість створення і реалізацію інноваційного товару на ринок.

Безперервність інноваційного процесу покладена в основу підприємницької функції, де відбувається постійний пошук можливостей для забезпечення прибутковості капіталу. Внаслідок цього відбувається перелив інвестиційних потоків від традиційних до нових галузей, формуючи процес розширеного виробництва, тим самим прискорюючи розвиток базисних виробництв і технологій, спричиняючи зростання конкуренції. Для того, щоб забезпечити розвиток нового технологічного устрою потрібна основа. Основу може забезпечити розвиток інфраструктури (транспортної, енергетичної, ринкової, інформаційної) попереднього технологічного устрою. Така технологічна надбудова відіграє роль оптимізаційної, яка поступово формує попит на нові високотехнологічні товари. Управління структурною трансформацією національної економіки має виходити з урахування об'єктивних закономірностей процесу послідовного заміщення технологічних устроїв. В економічній історії виокремлюють шість технологічних устроїв таблиця 2.

Динаміку науково-технічної діяльності підприємств України за останні 5 років визначають як негативну. Вагомими причинами такої динаміки називають нестачу фінансових ресурсів та відсутність замовлень на вітчизняну високотехнологічну продукцію. У 2019 році 782 підприємства здійснювали інноваційну діяльність у промисловості. При цьому частка кількості промислових підприємств, що впроваджували інновації (продукцію та/або технологічні процеси), у загальній кількості промислових підприємств становила 13,8 %.

Таблиця 2. Періодизація технологічних устоїв [7].

Технологічний устрій	Період	Основні види діяльності
I технологічний устрій	1770 – 1847 рр.	текстильна промисловість, виплавка чавуну, обробка заліза, будівництво каналів, водяний двигун.
II технологічний устрій	1830 – 1897 рр.	паровий двигун, залізничний транспорт, машинобудування, пароплавобудування, вугільна, станко-інструментальна промисловість, чорна металургія.
III технологічний устрій	1880 – 1943 рр.	електротехнічне, важке машинобудування, виробництво і прокат сталі, лінії електропередач, неорганічна хімія.
IV технологічний устрій	1930 – 1983 рр.	автомобілебудування, тракторобудування, кольорова металургія, виробництво товарів тривалого користування, синтетичні матеріали, органічна хімія, виробництво й переробка нафти і газу, приладобудування, радіоелектроніка.
V технологічний устрій	1970 – 2018 рр.	електронна промисловість, обчислювальна, оптико-волоконна техніка, програмне забезпечення, телекомунікації, робототехніка, інформаційні послуги, біотехнології, аерокосмічна промисловість.
VI технологічний устрій	2015 – 2040 рр.	наноелектроніка, мультимедійні інтерактивні, глобальні мережі, молекулярна й нанофотоніка, наноматеріали й наноструктуровані покриття, нанобіотехнології, наносистемна техніка, космічні технології, системи штучного інтелекту.

За видами економічної діяльності найбільші частки інноваційно-активних підприємств припадають на виробництво харчових продуктів – 16,8 %, виробництво машин і устаткування не введені в інші угруповання – 10,2%. В порівнянні з країнами ЄС – це понад 50% підприємств, які впроваджували інновації у 2010 – 2020 рр., і при цьому рівень активності постійно зростає, тобто відбувається позитивна динаміка зростання.

У 2019 р. на інновації підприємства витратили 14220,90 млн. гривень, у тому числі на придбання машин, обладнання та програмного забезпечення – 10185,11 млн. грн., на внутрішні та зовнішні науково-дослідні розробки 2918,85 млн. гривень, на придбання інших зовнішніх знань (придбання нових технологій) – 37,49 млн. гривень та на інші роботи, пов'язані зі створенням та впровадженням інновацій (інші витрати), – 1079,45 млн. грн. Частка

витрат на придбання машин, обладнання та програмного забезпечення порівняно з 2018 р. зросла з 68,1% до 71,6 %. Разом з тим, зменшилися частки витрат на науково-дослідні розробки (НДР) з 26,3% у 2018 р. до 20,5% у 2019 р., на придбання інших зовнішніх знань – з 0,4% до 0,3% У той же час зросла частка витрат на інші витрати, в тому числі на маркетинг і рекламу з 5,2% до 7,6%. Частка витрат на виконання наукових і науково-технічних робіт у ВВП у 2019 році становила 0,43 %. Частка реалізованої інноваційної продукції в обсязі промисловості у 2019 році становила 1,3 % [6].

Позитивним є те, що в Україні інноваційні підприємства присутні майже в усіх галузях промисловості, що утворюють найбільш динамічні й успішні групи компаній. За загальним рівнем витрат на інноваційній діяльності такі традиційні сектори, як металургія та енергетика є одними з провідних секторів. За даними Держстату, більша частина всіх інноваційних підприємств експортували принаймні частину своєї продукції.

В контексті джерел фінансування виділяються наступні тенденції: рівень іноземних інвестицій здійснюється в межах 20% загальних витрат на інноваційну діяльність, враховуючи нестабільну політичну ситуацію в країні, рівень фінансування інноваційної діяльності з бюджету та національними інвесторами постійно зменшується; головним джерелом фінансування інноваційної діяльності залишаються власні кошти підприємців [8].

Готовність України до впровадження та використання сучасних провідних та революційних технологій представлено у Доповіді ЮНКТАД «Впіймати технологічну хвилю: інновації зі справедливістю» («Catching technological waves: Innovation with equity») 2021 року. «Індекс готовності до передових технологій» складається з п'яти складових: впровадження ІКТ, кадри (навички), дослідження та розробки (ДіР), використання в промисловості та доступ до фінансів. За даною оцінкою Україна увійшла до групи країн з рівнем готовності до провідних технологій вище середнього (табл.3).

**Таблиця 3. Рейтинги України та окремих країн світу за Індексом
готовності до провідних технологій у 2020 р. [9].**

Країна	Значення Індексу	Загальний рейтинг із 158 країн	Рейтинг країни за складовими:				
			ІКТ	кадри (навички)	ДіР	промисловий розвиток	фінанси
Країни з рівнем готовності до провідних технологій вище середнього							
Бразилія	0,65	41	73	53	17	42	60
Румунія	0,60	45	44	70	34	38	115
Сербія	0,59	47	38	52	55	46	86
Болгарія	0,57	51	53	48	65	41	73
Україна	0,56	53	66	40	47	58	97
Туреччина	0,55	55	75	63	27	78	49
Білорусь	0,53	59	45	35	91	63	109

Високий рейтинг України можна відмітити за такими складовими: рівень освіченості (навичок) населення та дослідницької активності (кількість патентів та публікацій), часткою високих технологій у промисловому виробництві. Низький рейтинг у готовності до провідних технологій за даними таблиці 3, спостерігається за рівнем інфраструктури ІКТ та доступністю приватних компаній до кредитів.

Вчені вважають, що для інноваційного прориву Україні необхідно ідентифікувати можливий каталізатор і потенційні технології, які можуть бути виведені на внутрішній і зовнішні ринки, а також створити відповідні інституційні умови. Постає питання чи є можливим такий прорив враховуючи те, що в Україні не поставлено за мету безперервний інноваційний розвиток і немає ефективного механізму акумуляції та розподілу ресурсів. Хоча вчені прогнозують, що структурні зміни допоможуть нівелювати дії негативних чинників, що гальмують розвиток національної економіки. Тим більш, що Україна намагається отримати можливість приєднатися до Першої групи розвинених країн через значний прорив у 2030 р., внаслідок змін у структурній реформі державного управління національною економікою, її зростаючої енергетичної ефективності, повноцінного використання внутрішнього потенціалу та зовнішніх можливостей. Окрім приєднання до групи розвинених країн така позиція є сумнівною і неконкретною, враховуючи конфліктну ситуацію, що

склалася на світовій арені. Стратегія приєднання повинна враховувати інтереси України, а не тільки групи розвинених країн. Безперервна стратегія інноваційного розвитку не повинна виключати кооперацію з іншими державами, але повинна бути спрямованою на розвиток національної економіки, яка не хоче йти вперед, постійно наздоганяючи економіки розвинених країн світу, а навпаки прагне лідерства хоча б в окремих галузях національного господарства. Це ж звісно дасть неабиякий поштовх для безперервного інноваційного розвитку, але цього замало. Як свідчить практика реалізації товарів українського походження на світовому рівні, не завжди товар, що має найвищу якість матиме змогу реалізації на світовому ринку. Великого значення набуває імідж і статус держави, що виставляє свій товар на світовий ринок. Національна економіка та національна культура розмиваються глобальними потоками товарів, людей, капіталу та інформації, що посилює роль інститутів глобального управління. Особливо гостро постає питання спроможності цих інститутів підтримувати всіх учасників світового господарства на принципах справедливості. Потрібно набутися позитивного іміджу, що дасть змогу виступати рівноправним партнером на світовому ринку. Процеси інтеграції та глобалізації будуть ідентифікувати Україну як значимого суб'єкта у світовогосподарських операціях.

Національна економіка повинна створити автономний стержень на якому буде заснований безперервний інноваційний розвиток. Для цього потрібно створити таке підґрунтя, яке зможе захистити національні цінності і ресурси. Такі завдання під силу тільки ефективному державному управлінню, яке і буде ставити за мету таке підґрунтя.

Державна інноваційна політика є складовою державного регулювання економіки. Необхідність державного регулювання інноваційної діяльності зумовлена, в першу чергу, тим що інноваційний процес характеризується тривалим науково-виробничим циклом. Такий цикл має високі витрати та високий ризик кінцевого результату, а держава має у своєму розпорядженні ресурси, якими може забезпечити розвиток стратегії інноваційного розвитку.

Держава формує нормативно-правову базу та законодавче врегулювання інноваційної діяльності, тим самим може стимулювати і захищати інноваційну діяльність, окрім цього може інвестувати у некомерційні інноваційні проекти. Такі проекти є вкрай важливими, так як підвищують безпеку держави та її імідж у світовому господарстві. Держава зможе вирішити проблему нестачі фінансів для переходу від одного технологічного устрою до іншого. Так як новий устрій формується за рахунок здобутків попереднього, то держава має забезпечити капіталовкладення в освоєння нових технологій, таким чином, заповнюючи прогалини від розвитку попередніх устроїв та створюючи основу для переходу до інших.

Висновки. Україна для відновлення економіки на новому рівні повинна використати модель безперервного інноваційного розвитку, що забезпечить функціонування безперебійного і сучасного виробництва, переходу в розвитку від одного технологічного устрою до іншого. Обираючи таку концепцію участі у світовому господарстві, потрібно враховувати національні цінності і ресурси, щоб «не розчинитися» у процесах глобалізації і інтернаціоналізації. Враховувати принцип вигоди для своєї країни: забезпечуючи вигоду, не нашкодити ні сьогодні, ні в майбутньому. Основою безперервного інноваційного розвитку має стати створення умов для організації і функціонування високих технологічних устроїв, що стануть його фундаментом і забезпечуватимуть подальший розвиток економіки.

Реалізація стратегії безперервного інноваційного розвитку передбачає необхідність державного регулювання, яке є ключовим у підвищенні державної безпеки; створенні позитивного іміджу у світовому господарстві; вирішенні проблематики переходу від одного технологічного устрою до іншого. Перспективним напрямом подальших досліджень повинна стати розробка механізму реалізації дієвої стратегії безперервного інноваційного розвитку з урахуванням особливостей України.

Література

1. Чумаков А.Н. Глобализация. Контуры целостного мира: монография. 3-е изд., перер. и доп. Москва: Проспект, 2017. 456 с.
2. Levitt T. The Globalization of Markets. Harvard Business Review: May-June. 1983. p. 92–102. URL: <https://pl-static.z-dn.net/files/d81/6d78823e646f51f64d82f7bb20dbf7db.pdf> (дата звернення: 30.10.2022).
3. Джагдиш Бхагвати. В защиту глобализации. М.: Ладомир, 2005. 451 с.
4. Nonews.co (2021). The Elite Quality *Index*® (EQx) and the Elite Quality Report 2021: Country. URL: <https://nonews.co/directory/lists/countries/globalization-index> (дата звернення: 30.10.2022).
5. The Heritage Foundation. Ukraine. URL: <https://www.heritage.org/index/country/ukraine> (дата звернення: 30.10.2022).
6. Міністерство економіки України. 2022. URL: <https://me.gov.ua/> (дата звернення: 30.10.2022).
7. Бавико О. Є. Управління структурною перебудовою економіки в умовах постіндустріальних трансформацій. *Ефективна економіка*. №12. 2014. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3604> (дата звернення: 30.10.2022).
8. Мельник Л.В., Державна підтримка інноваційних процесів в Україні. *Academy of Intellectual Abilities*. 2022. URL: <https://ipacademy.com.ua/derzhavna-pidtrymka-innovacziynyh-proczesiv-v-ukrayini> (дата звернення: 30.10.2022).
9. Technology and Innovation Report. UNCTAD: 2021. URL: <https://unctad.org/page/technology-and-innovation-report-2021> (дата звернення: 30.10.2022).

References

1. Chumakov, A.N. (2017), *Globalizacija. Kontury celostnogo mira*. [Globalization. Outlines of a whole world], 3rd ed, Prospekt, Moskva, Rossija.
2. Levitt, T. (1983), “The Globalization of Markets”, *Harvard Business Review*, vol. 61(3), pp. 92–102, available at: <https://pl-static.z-dn.net/files/d81/6d78823e646f51f64d82f7bb20dbf7db.pdf> (Accessed 30 Oct 2022).
3. Dzhagdish, Bhagvati, (2005), *V zashhitu globalizacii*. [In defense of globalization.], Lodomir, Moskva, Rossija.
4. nonews.co (2021), “The Elite Quality Index® (EQx) and the 'Elite Quality Report 2021: Country’”, available at: <https://nonews.co/directory/lists/countries/globalization-index> (Accessed 30 Oct 2022).
5. The Heritage Foundation (2022), “Ukraine”, available at: <https://www.heritage.org/index/country/ukraine> (Accessed 30 Oct 2022).
6. Ministry of Economy of Ukraine (2022), available at: <https://me.gov.ua/> (Accessed 30 Oct 2022).
7. Bavyko, O. Ye. (2014), “Management of restructuring the economy in a post-industrial transformation”, *Efektivna ekonomika*, [Online], vol . 12, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3604> (Accessed 30 Oct 2022).
8. Mel'nyk, L.V. (2022), “State support of innovative processes in Ukraine”, *Academy of Intellectual Abilities*, [Online], at: <https://ipacademy.com.ua/derzhavna-pidtrymka-innovacijnyh-prochesiv-v-ukrayini> (Accessed 30 Oct 2022).
9. UNCTAD (2021), “Technology and Innovation Report”, available at: <https://unctad.org/page/technology-and-innovation-report-2021> (Accessed 30 Oct 2022).

Стаття надійшла до редакції 10.11.2022 р.